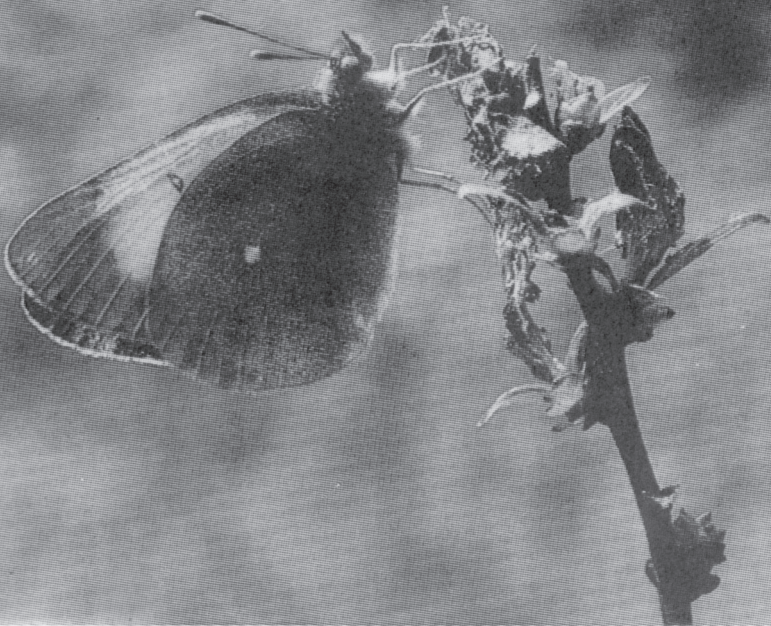

Insekt-Nytt

**Medlemsblad for Norsk
Entomologisk Forening.**

Nr.4 1984 Årg.9

INSEKT-NYTT

Postboks 1701 Rosenborg

7001 Trondheim

Postgironummer: 5 91 60 77

Trykkeri: YVI A/S, Trondheim.

I REDAKSJONEN: ODDVAR HANSEN (RED.)

TROND NORDTUG

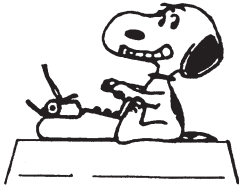
ÅSHILD RYAN

Forsidebildet:

Gul myrsommerfugl

Colias palaeno L.

Foto: Ove Bergersen.

Frist for innlevering av stoff til nr.1: 1. mars.

INNHOOLD:

Fra redaksjonen	3
NEF's formann har ordet	4
Vern av virvelløse dyr møter økt forståelse hos våre myndigheter	5
NEF's æresmedlemmer	7
Andersen, J.: Om vurdering av tilfeldige funn i faunistisk sammenheng	9
Midtgaard, F.: En god samletur for lenge siden	12
LIK v/Borgersen, B., Stenløkk, J.A. og Halvorsen, D.E.: Roppestad-ekskursjonen 8.-11. juni 1984	14
Sagvolden, B.A. og Coulianos, C.-C.: Noen funn av teger (Homoptera, Hemiptera) fra Buskerud, Telemark og Aust-Agder	18
Årsmelding og regnskap for NEF 1984	24
6. Norske entomologmøte, Kongsvoll 1.-3. oktober	29
Småstykker	31
Opprop	32
Konkurransedyret	34

FRA REDAKSJONEN

Etter et opphold på noen måneder, er vi her tilbake i kjent stil. Det har vært tett mellom temanumrene det siste året, slik at artikler og småstoff nå har samlet seg opp til dette ordinære nummeret. Vi retter en stor takk til de som har sendt oss stoff.

De fleste av dere har vel forlenget gått i hi for å arbeide med fangstresultatene fra den sommeren som sist suste forbi (trøndere og folk nordfra vil sikkert spørre: hvilken sommer?), og i denne sammenheng venter vi spent på nye artikler. Vi tar også imot forslag om nye temanumre, slik at disse kan planlegges på lang sikt.

Vår forening må sies å gå svært godt for tiden, og dette gjør at redaksjonsarbeidet i Insekt-Nytt, tross enkelte vel travle tider, er inspirerende og morsomt. I året som gikk kan vi bl.a. se tilbake på den vellykkede ekskursjonen til Roppestad (v/Larvik) i juni og til det hyggelige møtet på Kongsvoll i oktober, men vi gleder oss også over den økte forståelsen foreningens arbeid har fått hos myndighetene. Det bekymrer oss imidlertid litt at det er oss entomologer som har måttet være den pågående parten når det gjelder å knytte insekter til rikets naturressursforvaltning. Insektene burde som en selvfølge ha vært med i myndighetenes verneplaner fra første stund av. "Vernetorget" har allerede hatt full fart en stund, og nærmer seg dessverre en noe kunstig endestasjon — uten at insektene har fått være med før nå i det aller siste. Argumenter som at det var vår oppgave å si fra i tide, holder ikke mål. Det jobbes nå på spreng med kartlegging av truede insekter, men på den korte tiden som er igjen før alle verneforslag skal være avsluttet, er det umulig å få utredet insektenes sak godt nok. Vi håper de rette instanser blir klar over denne bommertene, og at den kan rettes opp ved at det også for framtiden vil være mulig å tilby eventuelle truede interessante insekter et vern.

PLASTESKER

MED AKRYLKLART LOKK.
FINE SOM VEGGPRYD MED
MONTERTE INSEKTER
ELLER ANNET.

PRØVER OG PRISLISTE
SENDES MOT KR. 5,-
I FRIMERKER.

ENTOMOLOGISK OG GEOLOGISK LITTERATUR

SØKES TIL VÅR
NESTE BOKLISTE.
HAR DU NOE Å
TILBY?

natur-hobby

POSTBOKS 65, 3040 GULSKOGEN

NEF's FORMANN HAR ORDET

OM INSEKTER I ET MUSEÅR

Det er museår i år. Det kom som en overraskelse, ikke bare for musefelle-fabrikantene, men også for biologene. Det er i det hele tatt svært lite biologer er istand til å forutsi av det som foregår rundt oss i naturen. Det henger sammen med at biologien er en umoden vitenskap, som fortsatt er uten innsikt i basale sammenhenger av den største betydning i naturens kompliserte samspill. Biologien befinner seg på det samme modningstrinn som kjemien gjorde under alkymien. Uten ennå å kjenne fagets "periodiske system" forsøker biologer å innfri politikeres og forvalteres ønsker om gull imorgen, og enkelte biologer lover lettvtint "gull" til enhver forvaltningsfyrste som vil oppta en i sitt hoff og underholde en med regulativsatser og dekorative permer til internrapportene.

Det alvorlige i denne situasjonen er ikke at faget er umodent, men at så lite gjøres for å bringe det videre. Våre forvaltningsfyrster i DVF, Miljøverndepartement og Økoforsk disponerer betydelige midler til prosjekter som alltid må gi forvaltningsrelevante resultater på kort sikt, men som med få unntak blir inkonklusive fordi man mangler den basale innsikt som trengs for å tolke resultatene. Man overser at biologien er et syntesefag, som når det gjelder naturforvaltning er fundamentert på deskriptive fag som systematikk, faunistikk, dyregeografi, fysiologi og biokjemi, foruten andre realfag. Forvaltningsfyrstene vil ikke kaste bort penger på å finne ut av basale sammenhenger og andre uinteressante subtiliteter. Man vil ha gullet på bordet imorgen, og punger villig ut til enhver biologisk alkymist som vil arbeide på slike premisser.

Fag som fysiologi og biokjemi kommer i denne situasjonen allikevel bra ut, da de er høyt prioritert ved universiteter og forskningsinstitusjoner verden over. Men for systematikk, faunistikk og dyregeografi er situasjonen alvorlig. De er nedprioritert ved våre universiteter, og bortsett fra fuglefaunistikk, er de knapt representert i forvaltningsforskningen. Denne likegyldigheten overfor de grunnleggende biologiske forhold og sammenhenger har fått særlig uheldige konsekvenser for kunnskapene om insekter og andre invertebrater, som utgjør de uten sammenligning største og økologisk viktigste dyregruppene. Insektenes plass i det totale naturbilledet er kort og presist uttrykt i Reidar Mehls formulering i et radioprogram nylig: "Uten insektene stopper naturen."

Kunnskaper om arters utbredelse og generelle biologi danner en forutsetning for en innsiktsfull naturforvaltning. Når det gjelder viten om insektenes utbredelse, ligger Norge på jumboplass i Europa. Å rette på dette burde være en sentral oppgave for vår naturforvaltning som i stadig nye skikkelser sitter og tvinner fingre og lurer på hvilke fugletelleprosjekter man nå skal sprøyte millioner inn i. Det man idag, tross alle mangler, vet om den norske insektfauna er i hovedsak et resultat av interesserte amatørrentomologers innsats gjennom mange år, en innsats som har gått stort sett utenom de pengesterke forvaltningshoffene. Det er ved å oppmuntre

denne virksomheten vår forening representerer et verdifullt supplement til den ensidige forvaltningsforskningen.

Ikke minst i et uventet museår kan det være grunn til å minne om insektenes sentrale rolle i naturen. Det finnes minst et hundretall arter av biller som oppgis å leve i smågnagerbol. Hva med disse artenes rolle i de periodiske variasjoner i smågnagerbestandene (mellomverter for parasitter og sykdommer), og i hvilken grad kunne disse artenes forekomst brukes til å varsle plutselige musebefolkningsekspløsjoner? Se dette interesserer neppe våre naturforvaltningsfyrster, selv om flere av artene det her gjelder har fjærformede vinger.

Hilsen Karl Erik Zachariassen

VERN AV VIRVELLØSE DYR MØTER ØKT FORSTÅELSE HOS VÅRE MYNDIGHETER

Vi gjengir her innholdet i et brev hvor Statens Naturvernråd tar opp temaet om vern av virvelløse dyr og spiller ballen over til Miljøverndepartementet. Deretter følger MD's svar, hvor det med stor glede for oss entomologer, forplikter seg til å oppprioritere dette arbeidet.

Til Miljøverndepartementet,
Avd. for naturvern og friluftsliv.

Vern av virvelløse dyr.

I møte 1/84, 13. februar d.å., drøftet Statens Naturvernråd problemer i tilknytning til vern av virvelløse dyr i Norge. Rådet vedtok i denne forbindelse å oversende Miljøverndepartementet følgende uttalelse:

Det zoologiske vernearbeidet i Norge har hittil vært konsentrert om virveldyr, særlig patte-
dyr og fugl. Dette har vært en naturlig begynnelse fordi man har hatt god kjennskap til hvilke
arter som har vært truet og hvilke naturtyper ulike arter og dyresamfunn er knyttet til. Stadig
flere land innlemmer nå også de virvelløse dyregruppene i vernearbeidet. Dette er i tråd med
naturvernets overordnede mål, som i Stortingsmelding nr. 68 (1980-81) med tittelen "Vern av
norsk natur" er definert slik: "— å opprettholde variasjonsrikdommen og de fundamentale
økologiske prosessene i biosfæren."

Innen dyreriket ligger tyngdepunktet av variasjonsrikdommen klart hos de virvelløse dyr.
Norges ca. 600 virveldyrarter utgjør bare 3–4% av landets dyrearter. De virvelløse dyrene er
representert med nærmere 20.000 arter. Herav utgjør insektene ca. 70%. (Av de vanligste
insektgruppene har billene ca. 3.300 arter i Norge, årevingene ca. 3.000 arter, tovingene ca.
2.500 arter og sommerfuglene ca. 2.000 arter.) Det er derfor innlysende at skal en ta vare på
mangfoldet, må også de virvelløse dyr med i vernearbeidet.

Også i spørsmålet om å "opprettholde de fundamentale økologiske prosesser" står de
virvelløse dyregruppene sentralt. Disse fyller viktige funksjoner i alle økosystemer. Et øko-
system funksjonelt sett, tar større skade dersom de virvelløse dyrene fjernes, enn om virvel-
dyrene faller ut.

Den internasjonale naturvernorganisasjonen IUCN har i mange år samlet opplysninger fra
hele verden om truede arter og samfunn av virvelløse dyr. Nylig utga organisasjonen den første
"Invertebrate Red Data Book", der status gjøres opp for en lang rekke truede virvelløse dyre-
arter. Med denne boka har dette vernearbeidet fått internasjonal anerkjennelse.

Samtidig pekes det på at vår kunnskap om truede arter er svært mangelfull og at det haster sterkt med registreringer og vernetiltak verden over.

Boka understreker de virvelløse dyrs funksjoner i naturen og deres nytteverdi for mennesket. Dyrene deltar bl.a. i nøkkelprosesser som nedbrytning av dødt materiale, og inngår i viktige næringskjeder. Insektenes bestøvning er nødvendig både i naturen og i landbruket. I økende grad tar man virvelløse dyr i bruk på felter som biologisk kontroll, som "indikatororganismer" og i fremstilling av medisiner. For forskning og undervisning på en rekke felter er virvelløse dyr av uvurderlig verdi. Flere grupper, f.eks. sommerfugler, har også stor estetisk verdi. I mange europeiske land har sommerfuglfaunaen gått sterkt tilbake og en rekke arter er truet. Også i Norge har en eksempler på at insektarter er truet.

Statens Naturvernråd vil på denne bakgrunn oppfordre Miljøverndepartementet til å arbeide aktivt for å sikre for ettertiden mangfoldet av virvelløse dyr i vårt land. Det må foretas undersøkelser og kartlegging av truede arter og samfunn av virvelløse dyr. Dette vernearbeidet bør ha samme prioritet som vernearbeidet for truede virveldyr. Det innebærer at et område med en særegen eller truet fauna av virvelløse dyr bør få status som naturreservat ut fra disse premisser alene.

For Statens Naturvernråd
Olav Gjærevoll
formann

Til Statens Naturvernråd
v/sekretariatet

VERN AV VIRVELLØSE DYR

Vi viser til Naturvernrådets brev av 8. mars 1984.

Departementet er enig i de hovedprinsipper som Rådet skisserer for den framtidige forvaltningen av virvelløse dyr i Norge. Det er også vår oppfatning at undersøkelser og vern av truede arter og samfunn av virvelløse dyr er en viktig del av det zoologiske vernearbeidet som må gis større prioritet i årene som kommer. Fram til nå er dette arbeidet gitt lav prioritet både på grunn av mangelfull hjelp til å forestå registreringsarbeidet og kapasitetsproblemer i forvaltningsapparatet.

På den annen side vil vi vise til at opprettelsen av et landsomfattende nett av fredete våtmarksområder, myrer, sjøfugllokaliteter, edelløvskogsområder m.m. også ivaretar viktige områder for en rekke virvelløse dyr. Imidlertid har vi ingen god oversikt over hva som er ivarettatt av virvelløse dyresamfunn og truede arter på denne måten. I den forbindelse har ØKOFORSK (Program for anvendt økologisk forskning) igangsatt et forprosjekt for kommende forvaltningsrettede undersøkelser innen entomologi. Formålet med dette forprosjektet er å sammenstille oversikter over kunnskapen om insektfaunaen og artenes utbredelsesmønster. Hovedvekten vil bli lagt på grupper som IUCN har valgt ut som relevante naturforvaltningsobjekt, i første rekke sommerfugler og øyestikkere. Det kan være aktuelt å opprette en EDB-basert database for disse gruppene. Prosjektet ledes av Kaare Aagaard ved ØKOFORSK's oppdragsenhet i Trondheim.

Som et ledd i arbeidet med undersøkelser og vern av virvelløse dyr, ser departementet på Norsk Entomologisk Forenings arbeid som betydningsfullt. Vi har derfor i år støttet økonomisk tre prosjekter som utføres av foreningens medlemmer, nemlig undersøkelser vedrørende:

- truede skogsinsekter i Norge
- øyestikker-biotoper i Trøndelag
- sommerfuglfaunaen v/Oslofjorden

Departementet kan også nevne at vi har til behandling et forslag fra Norsk Entomologisk Forening om vern av Grønnåsen i Alta ut fra entomologiske verneinteresser.

Med hilsen
Det Kongelige Miljøverndepartement
v/Jan Abrahamsen (e.f.) og Atle Haga

NEF'S ÆRESMEDLEMMER:

Som de fleste andre veletablerte foreninger har også NEF valgt sine æresmedlemmer. Det er Carl Fredrik Lühr, Magne Opheim og Eivind Sundt. Disse velkjente entomologer har virkelig gjort seg fortjent til tittelen ved sitt energiske arbeide både for foreningen og vitenskapen i svært mange år.

Lühr og Opheim ble utnevnt som æresmedlemmer på et styremøte den 29. september 1979, og som alle vet er begge internasjonalt kjent som våre fremste lepidopterologer gjennom en årrekke. På et styremøte den 1. september 1980 ble så Sundt utnevnt som æresmedlem. Han er bl.a. kjent for sin store innsats innen Coleoptera-familien Ptilidæ.

Insekt-Nytt vil i det følgende med stor glede presentere våre tre æresmedlemmer. De vil bli omtalt i alfabetisk rekkefølge, og denne gangen blir Lühr presentert av Kaare Aagaard. I følgende numre av Insekt-Nytt vil så Opheim og Sundt bli omtalt.

Carl Fredrik Lühr

Foto: Per E. Fredriksen.

Det er ikke mange av foreningens medlemmer som er eldre enn Norsk Entomologisk Forening selv. Carl Fredrik (C.F.) Luhr var imidlertid tre-fire år da foreningen ble stiftet i 1904. Under et sommeropphold på Nesodden traff han som 14-åring den klassiske lepidopterolog Karl Haanshuus. Interessen for sommerfuglene ble vakt, og i noe mer "moden" alder meldte C.F. seg inn som medlem i NEF; det var i 1922 og han ble medlem nr. 36. Eksemplarer fra hans sommerfuglfangst på Nesodden i disse ungdomsårene sitter fremdeles i hans samling.

Men entomologien måtte vike for andre interesser da C.F. i tyveårene reiste til Trondheim for å studere ved NTH. Han ble maskiningeniør fra 1926 og er forøvrig fremdeles med i styre og stell i NTH's idrettslag. Favorittsporten var en lang stund is-race med automobil, en sport som delvis sitter i ennå. Etter studiene var

C.F. Lühr (til venstre) og ekteparet Hesselbarth ved Gargia i juli 1979. Foto: Tore R. Nielsen.

C.F. i rutebilbransjen, først mange år i Troms, så en kort stund i Oslo, og til slutt som disponert ved Ottadalens kommunale billag til han trakk seg tilbake i begynnelsen av 70-årene. Det var også gjennom sitt yrke at han fikk sitt come-back i entomologien. I forbindelse med det 9. Nordiske Entomologmøte i Oslo i 1952 ble det organisert en ekskursjon til hans distrikt, og interessen for sommerfuglene våknet på nytt. Som det står i en tidligere omtale av C.F.: "Han er lepidopterolog og i ledige stunder disponert i billaget". Siden den gang har entomologien bare fått større og større plass og minst 50.000 sommerfugler er havnet i hans rikholdige samling, hvor bare et dusin arter av "macros" mangler på en komplett Norges-samling. Etter å ha rundet de 80 år har han "fornyet" seg ved å gå løs på "micros". Samtidig er store deler av samlingen allerede overflyttet til Museet i Trondheim (hvor også resten skal komme), og utgjør der hovedstammen i sommerfuglsamlingen.

C.F. selv skal oppleves i felt. Selv har jeg vært så heldig å være med ham og Kirsti Lühr på fottur til Paras i Signaldalen og til hans kjæreste lokalitet, Grønnåsen ved Gargia i Alta. Han har en egen forkjærlighet for de nordnorske artene, og har i mange år kjørt tur-retur Finnmark i sin kirsebærrøde "Amazon", som nå er pensjonert etter 830.000 km. C.F. dekker også de sørlige deler av riket, og ligger årvisst i Grimstad-traktene, hvor mange godbiter er nedlagt. Flere faunistiske arbeider er gjennom årenes løp blitt trykket i NET.

C.F. har vært styremedlem i NEF i 1959–1960 og kasserer i tidsrommet 1960–1966. Som tillitsmann i foreningen i en mer "lukket" periode enn nå tok han åpent og hjertelig imot nye medlemmer, og jeg minnes med glede mitt første møte med C.F. for tjue år siden. C.F. var også med på å starte den europeiske sommerfuglforeningen "Societas Europaea Lepidopterologica" i 1976, og har deltatt på de fleste av møtene, flere ganger som eneste nordmann. Han er en av de få "institusjoner" Norsk Entomologisk Forening har, så la oss ta godt vare på ham som det æresmedlem han er fra og med høsten 1979.

Kaare Aagaard

Om vurdering av tilfeldige funn i faunistisk sammenheng

Av Johan Andersen

Et rimelig formål med faunistiske kataloger og utbredelseskart, må være å vise arters utbredelsesarealer. Selv om dette lyder selvfølgelig, har disse intensjonene ofte ikke vært tilstrebte og jeg skal i det følgende vise hvilke konsekvenser det kan ha.

Hva er så en arts utbredelsesareal? Det er rimelig å skille mellom tre ulike forekomstmåter for en art: a) reproduksjonsområdet, b) områder arten invaderer periodisk, men regelmessig, uten å reprodusere i (f.eks. overvintringsområder for fugl, ekspansjonsområder for lemen i lemenår), c) streifområder, områder arten opptrer tilfeldig i.

At a) tilhører artens utbredelsesareal er det naturligvis enighet om. Om b) skal regnes til artens utbredelsesareal, er det derimot forskjellig oppfatning av (jfr. f.eks. Lattin 1967, Udvardy 1969). Denne meningsforskjellen betyr lite så lenge en bare gjør oppmerksom på avgrensningen. Derimot regner verken Lattin (1967) eller Udvardy (1969) c) med til artens utbredelsesareal, noe jeg er helt enig i. Det er slike tilfeldige funn jeg skal behandle og diskutere i det følgende.

Baranowski og Gärdenfors (1974) samlet inn materiale som var drevet iland på en sandstrand i Skåne under bestemte værforhold. I varme perioder med SØ vindretning ga dette materialet høyst overraskende resultater. De fant en rekke billearter som tidligere ikke var kjent fra Skandinavia, men som er utbredt i Mellom-Europa i de områder vinden kom fra. Det mest sensasjonelle funnet var likevel mariehønen *Harmonia octomaculata* med nærmeste kjente forekomst i Tibet. Som forfatterne påpeker, er dette eksempler på anemohydrochor spredning (en kombinasjon av vind- og vannspredning) og flere eller alle artene som var nye for Sverige har sannsynligvis ikke etableringsmuligheter der. I allefall er det ikke noe grunnlag for å påstå dette før artene også blir funnet i sine naturlige habitater innen området. Sverige vil i godværsperioder være utsatt for det rene bombardement av insekter fra Mellom-Europa, deriblant også av arter som ikke hører hjemme i Sverige.

Vi trenger imidlertid ikke gå så langt som til Sør-Sverige for å finne eksempler på anemochor langtransport. Undersøkelser i granplantefelt i indre Troms dokumenterer at billefaunaen der er rekruttert anemochort, opptil 180 km fra forekomstene i Finland og Sverige (Nilssen 1978). Et eksemplar av løpebillen *Bembidion obliquum* ble tatt på Senja i en varmeperiode med SØ vind. Arten er senere ikke gjenfunnet på stedet som ligger mer enn 300 km fra de nærmeste sikre forekomstene i Sverige og Finland (Andersen 1980). Det er ikke bare små insekter som transporteres langt luftveien. I varme perioder med fremherskende SØ vinder blir trebukken *Monochamus sutor* og trevepsen *Urocerus gigas* ofte funnet helt ute i havgapet i Troms og Finnmark, langt fra større forekomster av furu som er begge

arternes vertstre i Nord-Norge. For trebukken dreier det seg iallefall om en avstand på 100 km til nærmeste furuskoger. Både trebukken og trevepsen har nok en betraktelig egenspredningsevne, men de har i tillegg sikkert fått hjelp av vind. Anthrochor spredning (spredning med menneskets hjelp) kan det sees bort fra i disse tilfellene.

De funnene som er nevnt her fra Skåne og Nord-Norge mener jeg er av tilfeldig natur og derfor ikke skal regnes til artenes utbredelsesarealer. Jeg ser da bort fra de barkbilleartene som er bundet til gran og som har etablert seg i plantefeltene i Troms. Spørsmålet er hvordan slike tilfeldige funn blir behandlet i faunistisk litteratur. Lundberg (1974) har etter min mening behandlet funnene som er gjort av Baranowski og Gårdenfors på en fornøftig måte, nemlig ved å sette symbolet T (tilfeldig) ved dem. I den nye nordiske billekatalogen (Silfverberg 1979) oppgis derimot flere av artene for Sverige uten noen former for anmerkninger. Dette gjelder også for *Harmonia octomaculata*.

En innsamlingsmetode som ofte kan gi et fantastisk entomologisk utbytte, er håving med etterfølgende tørking og sikting av rusk fra elver i flom. Denne metoden har vært benyttet av både Strand (1938, 1953) og av meg selv (Andersen 1962), og vi har begge hevdet at den gir et viktig bidrag når det gjelder å skaffe oversikt over et områdes fauna. Med det man i dag vet om insekters spredningspotensiale, mener jeg det er all grunn til å betvile at dette er korrekt. I flomrusk er det nemlig store muligheter for funn av langtransporterte dyr. Elver i mer kontinentale strøk her i landet er stort sett i flom i de første varmeperiodene om våren eller forsommeren. I slike perioder med S-SØ luftstrømmer er myriader av insekter i lufta. Det kalde vannet i elva under slike forhold virker som en storstilt felle for vindbåret materiale. Breer og store vatn har samme virkning (Kaisila 1952, Palm 1949). Det er derfor grunn til å vurdere funn gjort i flomrusk mer kritisk enn hva som har vært tilfelle til nå. Dette gjelder i første rekke for arter som ikke har noen naturlig forekomst på elvebredder.

Skillet mellom faste forekomster og tilfeldige funn kompliseres naturligvis ved at artenes areal er mer eller mindre dynamiske og endrer seg over tid. Dette er godt dokumentert for sommerfugler i Finland (Kaisila 1962) og det er også sannsynlig at flere løpebille-arter og noen kortvinge- og barkbillearter er nyinnvandrere i Norge eller hele Skandinavia og har ekspandert, mens andre kan se ut til å ha gått tilbake (Lindroth 1949, Strand 1953, Kvamme 1976, Lekander et al. 1977, Ligaard 1984).

Til tross for slike vanskeligheter mener jeg det er viktig å ha en kritisk innstilling til et funns karakter. Dette gjelder både for den som gjør funnene og for den som eventuelt skal syntetisere dem og sette dem inn i en videre sammenheng. For de som arbeider med kausal dyregeografi (studiet av årsaken til dyrearters utbredelse) vil det være helt vesentlig å kunne skille tilfeldige funn fra faste forekomster. Lindroth (1945, 1949) legger da også i sitt berømte verk "Die fennoskandishen Carabidae" stor vekt på et slikt skille. Særlig kritisk til funnene bør en være der de er gjort i en arts marginale områder. Det første kravet som bør stilles til en fast forekomst er at arten er funnet i et habitat som med rimelighet kan regnes som naturlig for den. Helst bør det også kunne dokumenteres at det er en populasjon på stedet, iallefall da innsamlingen ble foretatt. Etter min mening er det bedre å være for kritisk enn automatisk å akseptere alle registreringer som faste forekomster.

Å få prikker som ikke hører hjemme på kart over arters utbredelsesarealer er ikke bare noe som gir et skjevt bilde av enkeltarters utbredelse. Etter som tida går og slike data akkumulerer, vil de etter hvert kunne gi et ganske skjevt bilde av faunaen innen geografiske områder.

Jeg avslutter med en oppfordring om at det i fremtidige faunistiske insekt-kataloger blir vurdert å benytte et eget symbol for funn som *helt åpenbart* er tilfældige.

LITTERATUR:

- Andersen, J. 1962. Billefunn fra forskjellige deler av Norge, spesielt fra indre Sør-Trøndelag (Coleoptera). *Norsk ent. Tidsskr.* 12, 49–54.
- Andersen, J. 1980. The geographical distribution of numbers of the tribe Bembiidiini (Col., Carabidae) in northern Norway. *Fauna norv. Ser. B* 27, 9–16.
- Baranowsky, R. & Gärdenfors, U. 1974. Vindlyft av jordlöpare i sydöstra Skåne (Col., Carabidae). *Entomologen* 3, 35–52.
- Kaisila, J. 1952. Insects from arctic mountain snow. *Ann. ent. fenn.* 18, 8–25.
- Kaisila, J. 1962. Immigration und expansion der Lepidoteren in Finnland in der Jahren 1869–1960. *Acta ent. fenn.* 18, 3–452.
- Kvamme, T. 1976. On the distribution and habitual choice of *Agonum dorsale* Pont. (Col., Carabidae) in Norway. *Norw. J. Ent.* 24, 31–32.
- Lattin, G. de. 1967. *Grundriss der Zoogeographie*. Fischer, Jena.
- Ligaard, S. 1984. Løpebillefunn fra forskjellige deler av Norge; de fleste fra indre Telemark (TEi) (Coleoptera). *Fauna norv. Ser. B* 31, 61–62.
- Lekander, B., Bejer-Petersen, B., Kangæs, E. og Bakke, A. 1977. The distribution of the bark beetles in the nordic countries. *Acta ent. fenn.* 32, 1–37 med 48 kart.
- Lindroth, C.H. 1945. Die fennoskandischen Carabidae. I. *Göteborgs K. Vetensk. Vitterh-samh. Handl. Ser B, 4 (1)*, 1–709.
- Lindroth, C.H. 1949. Die fennoskandischen Carabidae. I. *Göteborgs K. Vetensk. Vitterh-samh. Handl. Ser B, 4 (3)*, 1–911.
- Lundberg, S. 1974. Några för Sverige nya skalbaggar, 3 (Coleoptera). *Ent. Tidskr.* 95, 28–30.
- Nilssen, A. 1978. Development of a bark fauna in plantations of spruce (*Picea abies* (L.) Karst.) in North Norway. *Astarte* 11, 151–169.
- Palm, T. 1949. Ett eksempel på anemohydrochor insektspridning vid Torne Träsk. *Ent. Tidskr.* 70, 65–74.
- Silfverberg, H. 1979. *Enumeratio Coleopterorum Fennoscandiae et Daniae*. Helsingfors Entomologiska Bytesförening, Helsingfors.
- Strand, A. 1938. Innsamling av elvetransporterte insekter. *Norsk ent. Tidsskr.* 5, 87–89.
- Strand, A. 1953. Coleoptera fra Nordreisa. *Norsk ent. Tidsskr.* 9, 63–70.
- Strand, A. 1953. Om noen nykomlinger i den norske billefaunaen. *Norsk ent. Tidsskr.* 9, 55–58.
- Udvardy, M.D.F. 1969. *Dynamic zoogeography. With special reference to land animals*. Van Nostrand Runhold Company, New York. 1–445.

FORFATTERENS ADRESSE:

Johan Andersen, Institutt for biologi og geologi, Postboks 3085 Guleng, Universitetet i Tromsø, 9001 Tromsø.

En god samletur for lenge siden

Av Fred Midtgaard

Hans Kiær var en forholdsvis lite kjent norsk entomolog som drev med Hymenoptera Symphyta. Den eneste i Norge som har hatt dette som spesialitet.

Hans første artikkel om Symphyta kom i 1892 og omhandlet en del arter nye for faunaen, senere (1893, 1895) publiserte han lister fra samlereiser i Sør-Norge. I 1895 kom hans hovedverk "Übersicht der phytophagen Hymenopteren des arktischen Norwegens" med flere nybeskrivelser, hvorav flere fortsatt er valide: *Dolerus liogaster schneideri* (Kiaer), *Eurogaster artica* (Kiaer), *Ischyroceraea* (Kiaer) og *Amauronematus sempersolis* (Kiaer).

Som så mange hymenopterologer har også han forsøkt å få den store oversikten over verdensutbredelsen til de på den tid kjente taxa, og i 1902 publiserte han en oversikt over "Die arktischen Tenthrediniden", en litteraturstudie over alle kjente, nordlige Symphyta. Hans siste arbeid på dette felt ble en oversikt over materialet av Symphyta innsamlet under den norske ekspedisjonen til Novaya Zemlya (1923). Fra århundreskiftet gikk hans tid mer og mer til studier av marine evertebrater, men at han i sin tid var en interessert samler vil følgende fangstberetning fra hans "Fangst-Catalog for sommeren 1888" vitne om:

"20.VIII Nr. 1249—1307. Hymenoptera, tagne ved Østensjø og tæt derved; søen bliver smalere og smalere og ender tilslut i en smal vig, hvis overflade delvis er bedækket med den gule vandliljes mørkegrønne blade og andre mindre fremtrædende vandplanter; glohedt solskin, — no og da en øienstikker (1326) enten jagende forbi mig eller graciøst kredsende længre ude med vingene spillende i sollyset, — over vandliljerne flere arter Ichneumonider (1303—1307) og formodentlig (1214) pteromalider, svævende på sin jagt efter en bopæl for sine unger, — bredden supersumpig, så man synker ned i den bløde mose til anklerner — piletrær, — siv og forskjellige arter sumpgræs i mængde og overalt høje skjermplanter, hvis blomster besøges af Crabronider (1300), Vespider (1294—97) og talrige arter større Diptera — på de lave sumpige evje tæt ved bredden Pomphocerus grossus i mængde, istemmende sin kvækagtige sang, og talrige mindre arter; af og til hører du en svag lokustinsang — viridissima's i formindsket målestok, — det er Decticus brachyperus (1317—19, 1324) — vil du fange den, da vær forsigtig! Sagte må du snige deg frem, undgående enhver støi og skarpt speidende efter det ædle vildt, se der sidder den, nesten skjult af græs og blade med de små vinger i lynsnar bevægelse, er du heldig, så ser du hunnen et stykke fra langsomt nærme sig, slå nu behændig og hurtigt til med hoven, et fejlslag er skjebnesvangert. Thi da er den sandsynligvis forsvunnet blant græs og blade og er den først sluppen fra dig, kan du ligesågodt opgive en stund at lede efter den, — thi den er som de andre lokustiner mageløs behændig til at smette bort i græsset og forsvinde sporløst."

Kjente du deg igjen? Her var det en gresshoppe det gjaldt, samt en del Hymenoptera. Kiærs etiketter er ellers lette å kjenne igjen. De er ofte bøyd dobbelt, håndskrevne, og ofte forkortet som: Fisk 25.7.92 (Fiskumvannet 25.7.1892). Endel er også bare forsynt med nummer som henviser til katalogen.

Gamle fangstkataloger kan være god prosa.

LITTERATUR:

Kiær, H. 1892. Fortegnelse over nogle for Norges fauna nye arter af Phytophage Hymenoptera. *Ent. Tidsskr.* 13, 69–70.

Kiær, H. 1893. Indberetning om en i det sydlige Norge foretagen entomologisk reise sommeren 1891. *Ent. Tidsskr.* 14, 225–234.

Kiær, H. 1895. Fortegnelse over Bladvæpse indsamlede i det sydlige Norge i 1893. *Ent. Tidsskr.* 16, 155–156.

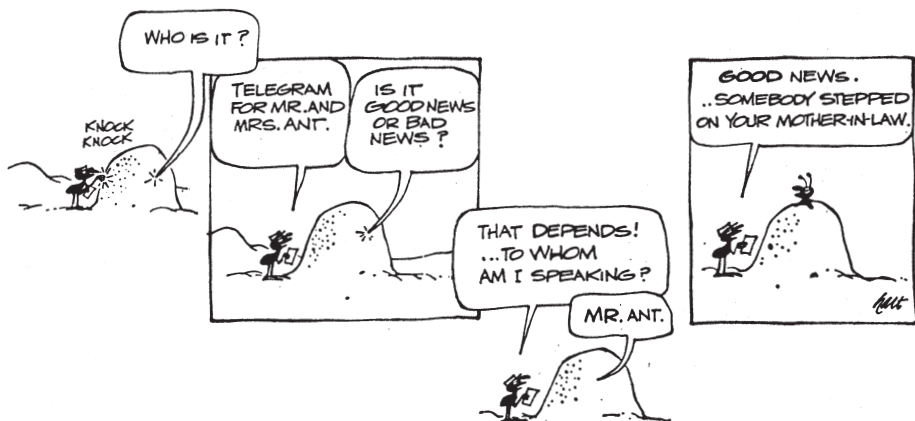
Kiær, H. 1896. Übersicht der phytophagen Hymenopteren des arktischen Norwegens. *Tromsø Mus. Aarsb.* 19, 1–112.

Kiær, H. 1902. Die arktischen Tenthrediniden in: Römer, F. and Schaudinn, F. *Fauna Arctica*. Vol. 2. Gustav Fischers Verlag, Jena.

Kiær, H. 1923. Tenthredinidae in: Friese, H., Kiær, H., Kieffer, J.J. and Roman, A. Report of the scientific results of the Norwegian expedition to Novaya Zemlya 1921 No. 14. Hymenoptera. A.W. Broeggers Boktrykkeri A/S, Oslo.

FORFATTERENS ADRESSE:

Fred Midtgaard, NISK, Postboks 61, 1432 Ås-NLH.

Roppestad ~ EKSKURSJONEN

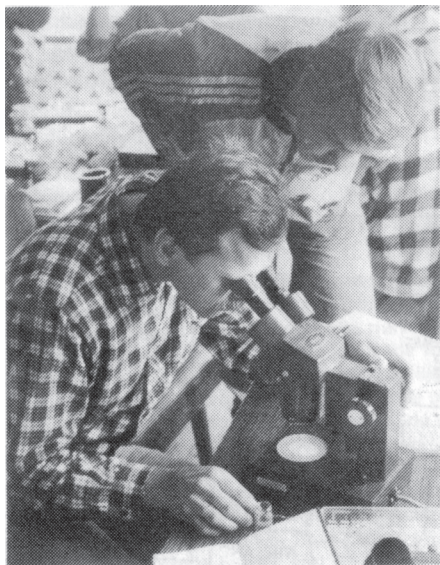
8.~11. juni 1984

I Insekt-Nytt nr. 1-84 innbød vi i Larvik Insekt Klubb (LIK) til stor ekskursjon til Roppestad, som ligger ved Farrisvannet noen kilometer nord for Larvik. Stedet, som disponeres av Hedrum kommune, er lagt ut som friareal og brukes som campingplass. Det ligger også et hus på stedet, og det var dette og en del av området rundt huset vi fikk leid for en billig penge. Denne utgiftsposten fikk vi dekket ved å ta kr. 10,- i avgift pr. person/familie.

De fleste hadde forhåndspåmeldt seg, slik at vi allerede på forhånd visste at vi ville bli mange. Det nøyaktige deltagerantallet var 39 store og små entomologer, fra Kristiansand i sør til Trondheim i nord.

Noen overnattet i huset, men de fleste lå i bil eller telt. Det virket dessuten som om søvn var ukjent for et par av deltagerne. Stuen i huset fungerte som hovedkvarter, der preparering, bestemmelse og diskusjoner foregikk – og for ikke å glemme de hyggelige samværene mellom øktene. Et feltbibliotek med ca. 100 bøker fantes i stuen, og vi stilte også stereoluper til disposisjon.

Vi var også inne på tanken om fellesmåltider, men dette kokte bort av seg selv da noen var aktive om dagen og andre om natten. Om kveldene grillet vi litt mens vi ventet på at nattsvermerne skulle ta til vingene.

Bjørnar tar en titt på en av Vidars edderkopper. Foto: Erik Tummyr, Nybrott, Larvik.

De tre arrangørene - foran: Dag Einar Halvorsen - bak: Bjørnar Borgersen og Jan Arne Stenløkk. Foto: E. Tummyr.

Været viste seg fra flere sider, og dessverre med kaldvær om natten. Ryktene sa helt nede i 6°C, noe som nok var i det kaldeste laget for enkelte nattsommerfugler og kortbuksede entomologer. Men tross kaldvær og noe regn, ble det fanget en god del da sola og varmen endelig kom – noe funnlistene skulle vise.

Det var først og fremst områdene rundt Roppestad som ble finkjemmet for alt med 6 og 8 bein (én samlet på edderkoppdyr også). Fellesturer til våre jaktmarker, som f.eks. Pauler (Brunlanes) og Vestmarka (Hedrum) ble arrangert. Gartnerhallen

Til tross for at deltagerne stort sett var spredt rundt i terrenget, var det mulig å samle de fleste til et gruppebilde.

Foran fra venstre (sittende): Runar Krogen (Trondheim), Kjell Jodestøl (Vestby), Lars Ove Hansen (Drammen), Vidar Stenseth (Raufoss), Dag Einar Halvorsen (Larvik), Baard Atle Hansen (Larvik), Roy Andre Lanto (Rollag).

Stående bak: Bjørnar Borgersen (Larvik), Ole Kristoffer Syvertsen (Vikersund), Frode Ødegaard (Raufoss), Runar Larsen (Oslo), Bjørn A. Sagvolden (Rollag), Jørn Nikolaysen (Trondheim), Arne Pagh (Larvik), Finn Pagh (Larvik), Kai Berggren (Kristiansand), Øistein Berg (Asker), Helge Aarvik (Ås), Nini Aarvik (Ås), Leif Aarvik (Ås), Kjell Arne Johanson (Holm), Svein Svendsen (Kristiansand), Jan Arne Stenløkk (Larvik).

De som ikke var tilstede under fotograferingen: Finn Røsholm (Oslo), Christopher Røsholm (Oslo), Hans Olsvik (Oslo), Øystein Paulsen (Stokke), Audun Eriksen (Trondheim), Stein Are Sæther (Trondheim), Thor Jan Olsen (Sarpsborg), Anne Lene Olsen (Sarpsborg), Stine Maria Olsen (Sarpsborg), Gro Reiersen (Sarpsborg), Oddvar Hanssen (Trondheim), Åshild Ryan (Trondheim), Svein Åge Halvorsen (Larvik), Richard Lindboe (Larvik), Jan R. Svendsen (Larvik), Jarl Gundersen (Larvik).

(v/Faret i Hedrum kommune), like nord for Larvik, ble besøkt om natten. Her er det en mengde store UV-lamper, og stedet må betraktes som en av våre (LIK's) beste nattfangstlokaliteter. En annen god nattfangstlokalitet ligger på Heggedal i Tjølling (jfr. I-N nr. 2-83).

Men vi hadde da lamper på Roppestad også. Etter feilkoplinger og sikringsbrudd, fikk Sagvolden alle seks lampene til å lyse. Fem av disse var spredt rundt huset, mens lampa til Kristiansandfolka, som gikk på aggregat, lå et stykke unna. Det var et hektisk liv rundt disse lampene — både av insekter og mennesker. Spesielt livlig var det rundt (under) storlampa til Sagvolden.

NRK ved "Norge Rundt" var også på besøk. Etter å ha filmet en hel ettermiddag, en time eller to om natten, en halvtimes tid dagen etter og endelig bortimot tre timer hos Bjørnar privat, ble resultatet et tre minutters innslag i "Norge Rundt" den 22/6-84! Også to lokalaviser fant arrangementet såpass interessant at de laget fine reportasjer om klubben vår.

Vi i LIK er kjempefornøyd med arrangementet på Roppestad, og vil på denne måten takke for et hyggelig opphold sammen med dere andre som deltok.

FUNNLISTE

I listen under presenteres endel arter som ble funnet i forbindelse med ekskursjonen. Det ble nok samlet inn atskillig mer enn dette, men ikke alle har meldt sine funn til oss. Dessuten er nok heller ikke alt materialet bestemt ennå. Initialene til finnerne (leg.) er satt i parentes: BAS = Bjørn Arve Sagvolden, HO = Hans Olsvik, KAJ = Kjell Arne Johanson, KB = Kai Berggren, LA = Leif Aarvik, LIK = Larvik Insekt Klubb, OH = Oddvar Hanssen, RK = Runar Krogen, SS = Svein Svendsen, ÅR = Ashild Ryan.

ODONATA (HO).

Vann-nymfer: *Pyrrhosoma nymphula* (Sulzer), *Erythronma najas* (Hansemann), *Coenagrion hastulatum* (Charp.), *C. johanssoni* Wallengren (= *concinnum* Joh.), *C. puella* (L.), *C. pulchellum* (Linden), *Enallagma cyathigerum* (Charp.). Libeller: *Cordulegaster boltoni* Donovan (= *annulatus* Latr.), *Cordulia aenea* (L.), *Libellula quadrimaculata* L., *Leucorrhinia dubia* (Linden), *L. rubicunda* (L.).

COLEOPTERA.

Carabidae: *Carabus cancellatus* Illiger (RK), *Carabus glabratus* Paykull (LIK), *Agonum seppunctatum* L. (LIK,ÅR,OH), *Agonum muelleri* Herbst (LIK). Silphidae: *Silpha tristis* L. (LIK). Cleridae: *Korynetes caeruleus* Degeer (LIK). Nitidulidae: *Ipidia quadriplagiata* Biström (SS). Elateridae: *Denticollis linearis* L. (LIK), *Ctenicera pectinicornis* L. (LIK), *Anostirus castaneus* L. (OH), *Prosternon tessellatum* L. (LIK), *Ampedus sanguineus* L. (HO), *Ampedus pomonae* Stephens (LIK), *Ectinus aterrimus* L. (LIK), *Dalopius marginatus* L. (LIK). Buprestidae: *Anthaxia morio* Fabricius (LIK), *Agrilus sulciollis* Lacordaire (LIK), *Agrilus olivicolor* Kiesenwetter (LIK). Pyrochroidae: *Pyrochroa coccinea* L. (SS,OH), *Schizotus pectinicornis* L. (LIK,OH). Tenebrionidae: *Diaperis boleti* L. (LIK). Cerambycidae: *Tetropium fuscum* Fabricius (LIK), *Rhagium mordax* Degeer (LIK), *Rhagium inquisitor* L. (LIK), *Oxymerus cursor* L. (ÅR), *Stenochorus meridianus* L. (BAS), *Gaurotes virginea* L. (LIK,ÅR,OH), *Anoploclera maculicornis* Degeer (LIK,ÅR,OH), *Anoploclera sanguinolenta* L. (LIK,ÅR,OH), *Leptura melanura* L. (LIK,ÅR,OH), *Leptura nigra* L. (LIK,ÅR,OH), *Molorechus minor* L. (LIK), *Callidium aeneum* Degeer (OH), *Phymatodes alni* L. (LIK,OH), *Xylotrechus rusticus* L. (LIK), *Clytus arietis* L. (LIK), *Plagionotus arcuatus* L. (OH), *Lamia textor* L. (A.Pagh,BAS,OH), *Monochamus sutor* L. (OH), *Stenostola* sp. (LIK), *Phytoecia cylindrica* L. (LIK). Chrysomelidae: *Labidostomis humeralis* Schneider (HO,OH). Attelabidae: *Apoderus cor-*

yli L. (LIK), *Deporaus betulae* L. (LIK), *Byctiscus populi* L. (LIK). Apionidae: *Apion apricans* Herbst (LIK). Curculionidae: *Sciaphilus asperatus* Bonsdorff (LIK), *Notaris acridulus* L. (LIK), *Cionus schrophulariae* L. (LIK), *Cionus hortulanus* Fourcroy (LIK), *Cleopus pulchellus* Herbst (LIK), *Phyncaenus quercus* L. (LIK), *Miarus companulae* L. (LIK), *Miaris graminis* Gyllenhal (LIK).

LEPIDOPTERA.

Micropterigidae: *Micropterix calthella* L. (KB,SS). Incurvariidae: *Lampronia corticella* L. (= *rubiella* Bjerk) (LA,KB,SS), *L. flavimitrella* Hb. (KB,SS), *L. rupella* D./Sch. (KB,SS), *Nematopogon robertella* Cl. (KB,SS). Psychidae: *Fumea casta* Pall. (BAS), *Lypusa maurella* D./Sch. (KB,SS). Gracillariidae: *Acroceroops hofmanniella* Schl. (KB,SS), *Caloptilia alchimiella* Scop. (LA). Glyphipterigidae: *Glyphipterix equitella* Scop. (KB,SS). Yponomeutidae: *Euhyponomeuta stannellus* Thnbg. (LA). Elachistidae: *Elachista albifrontella* Hb. (KB,SS), *E. cerucella* Hb. (LA,KB,SS). Douglasiidae: *Tinagma perdicellum* Z. (KB,SS). Oecophoridae: *Agnopteryx angelicella* Hb. (KB,SS), *A. liturosa* Hb. (KB,SS), *Oecophora bractella* L. (LA). Gelechiidae: *Telediodes proximella* Hb. (KB,SS), *Teleiopsis diffinis* Haw. (KB,SS). Momphidae: *Mompha nodicolella* Fuch. (KB,SS), *M. raschkiella* Z. (KB,SS), *Pancalia latreillella* Curt. (KB,SS). Scythrididae: *Scythris inspersella* Hb. (KB,SS). Cochylidae: *Phalonidia manniana* Fr. (KB,SS). Tortricidae: *Apotomis semifasciana* Hw. (LA), *Eana dicrorampa* (BAS), *E. osseana* Scop. (BAS), *Epiblema grandaevana* Lienig/Zeller (BAS), *E. scutulana* D./Sch. (KB,SS), *Lobesia reliquana* Hb. (KB,SS), *Olethreutes arcuella* Cl. (KB,SS). Alucitidae: *Alucita hexadactyla* L. (BAS). Pyralidae: *Anania funebris* Ström (KB,SS), *Eurrhynpara hortulata* L. (KB,SS), *Microstega pandalis* Hb. (KB,SS), *Scoparia ambigualis* Tr. (LA,KB,SS). Hesperidae: *Erynnis tages* L. (KAJ,RK), *Ocoides venatus* Turati. (RK), *Pyrgus malvae* L. (RK). Papilionidae: *Papilio machaon* L. (BAS,OH). Pieridae: *Anthracaris cardamines* L. (RK), *Leptidea sinapis* (KAJ,RK), *Pieris brassicae* L. (RK), *P. napi* L. (RK), *P. rapae* L. (RK). Nymphalidae: *Clossiana selene* De./Schiff. (KAJ,RK), *C. euphrosyne* L. (KAJ,RK), *Melicta athalia* Rottemburg (RK), *Melicta diamina* L. (RK). Lycaenidae: *Cyaniris semiargus* Rott. (BAS), *Glaucopsyche alexis* Poda (KAJ), *Lycaena phlaeas* L. (RK). Satyridae: *Coenonympha pamphilus* L. (RK), *Pararge aegeria* L. (RK). Lasiocampidae: *Macrothylacia rubi* L. (KAJ), *Malacosoma neustria* L. (larver) (RK,OH). Thyatiridae: *Thyatira batis* L. (BAS). Geometridae: *Angerone prunaria* L. (BAS), *Bapta temerata* Schiff. (BAS,KAJ), *Chiasmia clatrata* L. (BAS), *Cosymbia linearia* L. (KAJ), *C. punctalis* L. (KB,SS), *Crocallis elinguaris* L. (LA,KB,SS), *Cyclophora punctaria* L. (LA), *C. quercimontaria* Bastelb. (LA), *Euphyia corylata* Thnbg. (BAS), *Jodis lactearia* L. (LA), *Lithina chlorosata* L. (KAJ), *Perizoma hydrata* Tr. (LA,KB,SS), *Plagodis dolabraria* L. (LA,BAS), *Pseudopanthera macularia* L. (BAS,KAJ,KB,SS), *Selenia bilunaria* Esp. (BAS), *S. lunularia* Hb. (LA), *S. tetralunaria* Hufn. (BAS), *Semiothisa liturata* Cl. (BAS), *S. notata* L. (BAS,KAJ,KB,SS), *S. signaria* Hb. (KAJ), *Siona lineata* Scop. (BAS,KAJ,KB,SS), *Sterrhia pallidata* Sch. (KAJ,KB,SS), *Thera juniperata* L. (BAS). Sphingidae: *Deilephila elpenor* L. (LA), *D. porcellus* L. (RK), *Laotloe populi* L. (RK), *Smerinthus ocellatus* L. (RK), *Sphinx ligustri* L. (KAJ,RK), *S. pinastri* L. (RK). Notodontidae: *Peridea anceps* Goetze (BAS), *Phalera bucephala* L. (RK), *Pheosia gnoma* F. (RK), *Pygaera curta* L. (RK), *P. pigra* Hufn. (BAS). Arctiidae: *Spilosoma lubricipedum* L. (RK). Nocuidae: *Amphipyra pyramidea* L. (KB,SS), *Apamea secalis* L. (BAS), *A. unanims* Hb. (BAS), *Caradrina cinerascens* Tgstr. (BAS), *C. seleni* B. (KAJ), *Colocasia coryli* L. (KAJ), *Craniphora ligustri* Schiff. (BAS), *Cucullia graphali* Hb. (F.Ødegaard), *Dipterygia scabriscula* L. (BAS), *Dryobotodes protea* Den./Schiff. (BAS), *Ectypa glyphica* L. (BAS,KAJ), *Euclidimera mi* Cl. (BAS,KAJ), *Graphiophora augur* F. (KAJ), *Herminta strigilata* L. (LA), *Lygephila viciae* Hb. (LA), *Mamestra contigua* Schiff. (LA, BAS,KAJ), *M. glauca* Schiff. (KAJ), *M. thalassina* Hfn. (KAJ), *Pechipogo barbata* Cl. (BAS,KB,SS), *Plusia confusa* Stph. (BAS), *Trachea atriplicis* L. (KAJ,LA), *Unca uncula* Cl. (BAS), *Zanlognatha tarsipulmalis* Hb. (KAJ).

Larvik Insekt Klubb

v/Bjørnar Borgersen, Jan Arne Stenløkk og Dag Einar Halvorsen

Noen funn av teger (Homoptera, Hemiptera) fra Buskerud, Telemark og Aust-Agder

Av Bjørn Arve Sagvolden og Carl-Cedric Coulianos

Tegene er en forholdsvis liten gruppe som er dårlig undersøkt her i Norge, og det er pr. idag registrert i underkant av 400 arter i vår fauna (Coulianos & Ossiannilsson, 1976).

Ingen av de funnene vi her presenterer er nyfunn for Norge, men et par sjeldne arter bør likevel fremheves: *Aradus betulinus* og *Pitedia pinicola*. Ut fra et faunistisk synspunkt er også de andre funnene av en viss verdi, da nesten alle representerer de første sikre funn fra respektive fylkesdel.

Vi gjør oppmerksom på at det materialet som ligger til grunn for artikkelen ikke er samlet inn i et spesielt tege-prosjekt, men er dyr som mer eller mindre tilfeldig har fulgt med i håven under fangst av andre grupper. Hele materialet oppbevares i samlingen til Bjørn A. Sagvolden, som også står for alle funnene. Artsbestemmelser og kommentarer vedrørende utbredelse etc. er utført av Carl-Cedric Coulianos.

CORIXIDAE

Sigara distincta (Fieber)

Bv: Rollag (EIS 35) 1♂ 3♀♀ 7 VI. 1983 og 1♀ 1.VII. 1983

TEy: Kjôlebrønn (EIS 11) 3.IX. 1982. 2♂♂ ble funnet i kanten av ei myr ca. 1 km fra kysten. Arten er ganske vanlig fra AK til NSy, men mangler ennå i TEi.

S. fossarum (Leach)

TEy: Kjôlebrønn (EIS 11) 3.IX. 1982. 1♀ ble funnet på samme lokalitet som foregående art. Strand (1912) nevner arten fra Bratsberg Amt, Langesund 11.V. 1903, men det er ikke blitt funnet noen eks. i samlinger som kan bekrefte dette. Dette er dermed første sikre funn fra regionen. Arten er ganske sjelden, og har en sørlig utbredelse i Norge. Den er funnet i Ø, AK, HEs, VE, TEy og AAY. Jon O. Solem (in litt.) oppgir den fra STi: Målsjøen. Warloe (1925) oppgir arten fra Bø, Ry og HOy, men dette har vist seg å være artene *S. scotti* (Fieber) og *S. nigrolineata* (Fieber), ifølge eks. i Zoologisk Museum, Oslo.

NOTONECTIDAE

Notonecta lutea Muller

Bv: Rollag (EIS 27) 1.VIII. 1977. 1♀ ble tatt etter at den hadde stukket samleren i beinet mens han vasset i Stærnestjønn. Arten er funnet helt opp til NSy, men med store luker i området mellom. Den er ellers vanligere nordover, jfr. Olsvik (1981).

GERRIDAE

Limnoporus rufoscutellatus (Latreille)

Bv: Rollag (EIS 27) 25.VIII. 1977. 1♂ ble funnet i en liten stri bekk som renner ut i Numedalslågen. Den er ellers funnet i Sør-Norge (Ø—AAy), samt at det er gjort to isolerte funn i Fi og Fn.

Gerris lacustris (L.)

Bv: Rollag (EIS 27) 1♂ 28.VII. 1977 og 1♀ 24.V. 1978.

Bv: Rollag (EIS 35) 1♀ 28.IV. 1980. Arten er vanlig, og meldt fra Ø i sør til Nnv, men ennå ikke fra Ri og SFi.

SALDIDAE

Saldula opacula (Zetterstedt)

TEi: Tinn, Kalhovd, Lontjønn (EIS 34) 23.VII. 1982. 1♀ ble funnet i en myrpytt 1.160 m o.h. Arten er funnet spredt opp til Fn og Fv.

S. pallipes (Fabricius)

Bv: Rollag (EIS 35) 1 eks. 7.VII. 1983. Er nå funnet i Ø—Bv, VAY, Ry, HOy, MRi—NTi, TRi, Fv og Fn.

MIRIDAE

Phytocoris intricatus Flor

TEy: Kjølebrønn (EIS 11) 1♀ 9.IX. 1983. Lever på nåletrær, hovedsakelig på *Pinus* og *Abies*. Hittil påtruffet sjeldent i AK, Os, Bø, AAy, Ry, HOy og MRy.

P. populi (L.)

TEi: Tinn, Håkanes (EIS 26) 1♂ 12.VIII. 1983. Lever på forskjellige løvtrær, delvis som predator. Spredte funn opp til STi.

Adelphocoris seticornis (Fabricius)

Bv: Rollag (EIS 27) 19.VIII. 1977. 1♂ ble funnet ved å slå med håven langs en gårdsveg. Dette er første sikre funn fra Bv. Strand (1900) oppgir arten fra Bv: Ål i Hallingdal, men ingen eks. er gjenfunnet i museumssamlinger.

Miris striatus (L.)

Bv: Rollag (EIS 27) 19.VI. 1978. 1♀ ble funnet i kanten av beitemark. Den er ellers funnet spredt nordover til Tyssfjord i Nordland. Arten er forøvrig vanlig på sør- og vestlandet.

Stenotus binotatus (Fabricius)

TEi: Tinn, Håkanes (EIS 26) 1♀ 12.VIII. 1983.

AAy: Sagesund (EIS 6) 2♂♂ 2♀♀ 19.VII. 1983. Lever på gress, først og fremst *Phleum pratense*. Hittil funnet i AK, Os, Bø, Ry og HOi, men er sikkert mer utbredt i Norge.

Lygocoris lucorum (Meyer-Dur)

AAy: Sagesund (EIS 6) 1♀ 19.VII. 1983. Lever på flere ulike urter og treffes hos oss gjerne på Burot (*Artemisia vulgaris*). Arten er sjelden i Norge og hittil bare funnet i Ø, AK, Bø, AAy og SFi.

Lygus gemellatus (Herrich-Schaeffer)

AAy: Sagesund (EIS 6) 1♂ 19.VII. 1983.

L. wagneri Remane

AAy: Tromøya, Solli gård (EIS 6) 1♂ 22.V. 1983.

Orthops campestris (L.)

Bv: Rollag (EIS 35) 1♀ 26.VI. 1983. Lever på ulike skjermplanter, ofte i stort antall og i blant sammen med *O. basalis* (Costa) og *O. kalmi* (L.) som den ofte har blitt forvekslet med. Sikre funn fra Norge finnes fra AK, Os, Bø, Bv, VE, AAy, VAY, Ry-HOi og SFi.

Liocoris tripustulatus (Fabricius)

Bv: Rollag (EIS 35) 1♀ 26.VI. 1983.

TEi: Tinn, Håkanes (EIS 26) 1♀ 12.VIII. 1983. Lever på stornesle og er tidligere rapportert fra Ø, AK, HES, Bø og TEy.

Plesiocoris rugicollis (Fallén)

Bv: Rollag (EIS 35) 1♀ 6.VIII. 1982. Arten er funnet helt opp til Finnmark. Den lever på *Salix*, men er i utlandet også funnet på frukttrær.

Capsus ater (L.)

TEy: Kjølbrønn (EIS 11) 1♀ 5.VII. 1981.

Bv: Rollag (EIS 35) 1♂ 26.VI. 1983. Arten er vanlig på gress fra Ø og opp til SFi.

Stenodema virens (L.)

Bv: Rollag (EIS 35) 1♂ 27.V. 1982. Lever på gress i friske enger, og er funnet fra Ø til Bv, AAy, VAY og SFi.

Leptopterna dolabrata (L.)

TEy: Kjølbrønn (EIS 11) 5.VII. 1981 1♂ ble fanget med slaghåv i gresset under gamle epletrær. Arten er vanlig på høyvokste gressarter og er funnet opp til Nnv.

L. ferrugata (Fallén)

Bv: Rollag (EIS 27) 1♂ 1♀ 1.VII. 1979.

Bv: Rollag (EIS 35) 1 larve 6.VIII. 1982. Arten er vanlig på tørre gressmarker og er funnet nord til TRi.

Cremnocephalus albolineatus (Reuter)

VE: Tjølling, Gon (EIS 19) 2♂♂ 23.VII. 1983. Det kom forøvrig mange av denne arten til ei lysfelle som var satt opp i en hage.

Lopus decolor (Fallén)

Bv: Rollag (EIS 35) 1♂ 17.VII. 1983. Denne arten forekommer på tørr udyrket gressmark og lever hovedsakelig på *Agrostis*-arter (bl.a. engkvein og hundekvein). Den er trolig vanlig i Sør-Norge og er tidligere funnet fra Ø til VAY.

Orthonotus rufifrons (Fallén)

AAy: Sagesund (EIS 6) 1♀ 19.VII. 1983.

Bothynotus pilosus (Boheman)

Bv: Rollag (EIS 35) 1♂ 19.VII. 1982. Dette er en sjelden art – vi kjenner ikke engang dens biologi, bortsett fra at eggene overvintrer. Hanner fanges ofte på lys (som ved ovennevnte funn) og fåes iblant sammen med de kortvingete hunnene ved slaghåving om natten i barskogstrakter med lyng etc. I Norge er den publisert fra On, Bv, HOi, Nsy, Nsi, Fv og Fi. Dessuten er den fanget i TEi: Vinje, Haukeliseter (1.000 m o.h.) 1♀ 19.VII. 1969, leg. A. Fjellberg, in coll. Zool. Museum, Bergen.

NABIDAE

Nabis brevis Scholtz

Bv: Rollag (EIS 27) 1♀ 26.VI. 1979. Arten finnes på tørre/friske engmarker. Den er sikkert vanlig i Sør-Norge, men er hittil blitt forvekslet med andre arter. Det foreligger sikre funn fra Ø til TEi, samt SFi.

REDUVIIDAE

Empicoris vagabundus (L.)

TEy: Kjølbrønn (EIS 11) 1 eks. 9.IX. 1983. Denne lille stankelbein-lignende rovtegen er interessant. Den treffes ofte på trær, der den jager småinsekter som f.eks. støvlus. Dette dyret ble funnet død på en ved-stabel med eikestokker. Tidligere er arten bare funnet i AK, Bø og Ry, men er trolig mer utbredt.

Rhinocoris annulatus (L.)

Bv: Rollag (EIS 27) 1♂ 28.VI. 1978. Dette er det første sikre funn fra Bv. Arten er tidligere nevnt fra regionen (Bv: Ål i Hallingdal) av Strand (1900), men ingen eksemplarer finnes i våre museumssamlinger. Denne flotte rovtegen er regnet som temmelig sjelden i Sør-Norge.

LYGAEIDAE

Kleidocerys resedae (Panzer)

Bv: Rollag (EIS 35) 1♂ 13.V. 1979. Denne arten livnærer seg ved å suge på raklene av bjørk. Den er foruten Bv, funnet fra Ø til AAy og MRi (Åndalsnes juni 1929, 1 eks. in coll. Zool. Museum, Oslo).

Cymus glandicolor Hahn

Bv: Rollag (EIS 27) 1♀ 12.V. 1983. Arten lever på *Carex* sp., og er tidligere funnet fra Ø til VAy, og MRy.

Scolopostethus thomsoni Reuter

AAy: Tromøya, Solli (EIS 6) 1♀ 22.V. 1983. Warloe (1925) angir den fra AAy: Risør, men eksemplaret som er oppbevart i Zool. Museum i Oslo viser seg å være *S. affinis* (Schilling).

Gastrodes abietum Bergroth

Bv: Rollag (EIS 27) 1♂ 20.X. 1978. Dette er første sikre funn fra Bv. Strand (1900) oppgir arten fra Bv: Ål, men ingen foreliggende eks. kan bekrefte dette. Arten lever hovedsakelig i grankongler og er funnet opp til MRy, men med store luker i utbredelsesområdet. Den antas å være vanligere i Norge enn hva de få funnene kan gi inntrykk av.

G. grossipes (De Geer)

Bv: Rollag (EIS 27) 1♂ 20.X. 1978. Lever i kongler, hovedsakelig av furu, men er også funnet på lerk og gran (ofte sammen med foregående art). Arten er funnet opp til MRi.

RHOPALIDAE

Stictopleurus crassicornis (L.)

Bv: Rollag (EIS 35) 1♀ 19.IV. 1982. Arten er ellers funnet fra Ø til VAI.

COREIDAE

Coreus marginatus (L.)

Bv: Rollag (EIS 27) 2 larver i tredje stadium 27.VIII. 1977 og 1♂ 1♀ 10.VI. 1979. Arten lever på *Rumex* sp., og er vanlig i Sør-Norge (fra Ø til VAY, og SFi).

PENTATOMIDAE

Pitedia pinicola (Mulsant)

Bv: Rollag (EIS 27) 1♂ 10.VI. 1979. Dette er en meget sjelden art, som lever på furu. Foruten 3 publiserte funn fra Ø og AK (Warloe 1925), foreligger følgende funn: AK: Brønøy 1 eks. 2.VI. 1933 leg. Fritz Jensen in coll. Zool. Mus. Oslo; Bø: Kongsberg 2 eks. 29.V. 1898 leg. Münster in coll. Zool. Mus. Oslo; Bø: Norderhov, Rytteraker 28.V. 1971 leg. J. Fjelddalen in coll. Statens Plantevern, Ås; AAy: Risør 1 eks. 11.V. 1907 leg. Warloe in coll. Zool. Mus. Oslo. I Riksmuseet i Stockholm finnes 1 eks. (leg. Boheman) med etiketten: Nv. Alp, dvs. De Norske Fjell, som muligens kan være tatt i On eller Bv. Arten er forøvrig sjelden i Sverige også.

Pentatoma rufipes (L.)

Bv: Rollag (EIS 27) 1♂ 10.VIII. 1978. Arten er ikke sjelden i Sør-Norge. Den lever på løvtrær, først og fremst eik, men er også tatt på frukttrær. Funnet fra Ø til VAI, SFi og MRi.

Picromerus bidens (L.)

Bv: Rollag (EIS 27) 1♂ 27.VIII. 1977.

Bv: Rollag (EIS 35) 1♀ 25.VII. 1982. Denne rov-levende breitegen er ikke sjelden i Sør-Norge og er funnet opp til SFi.

ACANTHOSOMATIDAE

Acanthosoma haemorrhoidale (L.)

Bv: Rollag (EIS 27) 1♂ 1.VIII. 1977.

TEi: Tinn, Håkanes (EIS 26) 1♂ 27.VII. 1983. Arten forekommer hyppigst på hagtorn, der både larver og voksne lever av bærene. I Norge er den funnet fra Ø og opp til MRi.

Elasmucha ferrugata (Fabricius)

Bv: Rollag (EIS 27) 1♂ 13.VIII. 1978.

Bv: Rollag (EIS 35) 1♀ VII. 1982. Denne arten lever på blåbær, der den suger på fruktene. Den er funnet i AK, Bv, AAy og VAY, men er ganske sikkert mer utbredt – i alle fall i Sør-Norge.

ARADIDAE

Aradus betulæ (L.)

Bv: Rollag (EIS 35) 1♂ 1.V. 1983. Denne barktegen lever på bjørk – og da helst på døde soppangrepne stubber, hvor man kan finne den hele året.

A. betulinus Fallén

Bv: Rollag (EIS 35) 1♀ 14.V. 1982. En meget sjelden barktege i Norge. Det eneste publiserte funn hittil, er fra Bv: Norefjell (Strand 1905), men ingen foreliggende eks. kan bekrefte dette. Dessuten er det gjort funn fra Bø: Drammen 4.VII. 1929 leg. Warloe, og fra TEy: Kragerø 1 eks. leg. Ellingsen. Eks. fra disse funnene er oppbevart på Zool. Mus. Oslo. Arten lever på sopp på gran og må betraktes som en karakteristisk art for gammel naturskog (urskog).

A. depressus (Fabricius)

Bv: Rollag (EIS 35) 1♀ 1.VII. 1982. Lever på soppangrepne stubber og under barken på løvtrær (bjørk), der den suger på sopp. Den er vanlig i Norge og funnet nord til Finnmark.

LITTERATUR

- Coulianos, C.-C. & Ossiannilsson, S., 1976. Catalogus Insectorum Sueciae. VII. Hemiptera – Heteroptera 2nd Ed. *Ent. Tidsskr.* 97, 135–173.
- Strand, E. 1900. Bidrag til Hallingdals og Lyngørs insektfauna. *Nyt. Mag. Naturvidensk.* 37, 46–72.
- Strand, E. 1905. Bidrag til det sydlige Norges hemipterfauna. *Arch. Mathem. og Naturvidensk.* 27 (3), 1–9.
- Strand, E. 1912. Neue Beiträge zur Arthropoden-Fauna Norwegens. XIII Heteroptera. *Nyt. Mag. Naturvidensk.* 50, 200–207.
- Warloe, H. 1925. Fortegnelse over Norges Hemiptera Heteroptera. *Forh. Vid.-Selsk. Kristiania* 1924 (4), 1–42.

FORFATTERNES ADRESSER:

Bjørn Arve Sagvolden, Postboks 33, N-3626 Rollag, Norge.

Carl-Cederic Coulianos, Kummelnäsvägen 90, S-13200 Saltsjö-Boo, Sverige.

ÅRSMELDING FOR NORSK ENTOMOLOGISK FORENING

12.11.1983 – 4.12.1984

I PERIODEN HAR FORENINGEN HATT FØLGENDE PERSONER I OMBUD:

Styret: Formann: Førsteamanuensis Karl Erik Zachariassen, Trondheim
Nestformann: Forsker Sigmund Hågvar, Ås
Sekretær: Førsteamanuensis Trond Hofsvang, Ås
Kasserer: Cand. real. Lise Hofsvang, Oslo
Styremedlemmer: Fag. ass. Fred Midtgaard, Ås
Lektor Tore R. Nilsen, Sandnes
Preparant Hans Olsvik, Oslo

Redaksjonen av Fauna norvegica Ser. B:

Redaktør: Professor Ole A. Sæther, Bergen
Medl. av redaksj.k.: Førstekonservator Albert Lillehammer, Oslo
Konservator Arne Nilssen, Tromsø
Førstekonservator John O. Solem, Trondheim

Redaktør av Insecta Norvegiae:

Førstekonservator John O. Solem, Trondheim

Norsk medlem av redaksjonskomiteen i Entomologica Scandinavica:

Dosent Lauritz Sømme, Oslo

Distributør:

Adm. dir. Jac. Fjelddalen, Ås.

Revisor:

Statsentomolog Trygve Rygg, Ås

Valgkomite:

Førsteamanuensis Erling Hauge, Bergen
Lektor Knut Rognes, Madla

Kontaktmann vedr. norske insektnavn:

Førsteamanuensis Trond Hofsvang, Ås

Redaksjonen i Insekt-Nytt:

Redaktør: Cand. mag. Oddvar Hanssen, Trondheim
Medl. av redaksj.k.: Cand. scient. Trond Nordtug, Trondheim
Cand. mag. Åshild Ryan, Trondheim
Cand. mag. Ove Bergersen, Trondheim

MEDLEMSTALL PR. 4.12.1984:

303 norske og 32 utenlandske = 335

MØTER ARRANGERT AV HOVEDFORENINGEN:

- 15.11. 1983: Årsmøte. Sigmund Hågvar: Vern av virvelløse dyr.
Fred Midtgaard: Igangværende entomologiske verne-
prosjekt.
- 8.5. 1984: Lauritz Sømme: Insekter i høytliggende områder i
Andesfjellene, Venezuela.
1. – 3.10. 1984 6. norske entomologmøte, Kongsvold Fjeldstue.
22 deltagere. 26 foredrag.

STYREMØTER: Det har vært holdt 2 styremøter.

FAUNA NORVEGICA SER. B. (NORWEGIAN JOURNAL OF ENTOMOLOGY):

Vol. 31 no. 1 ble sendt ut i mars 1984 og vol. 31 no. 2 ble sendt ut i oktober 1984. Det ble betalt kr. 30,— pr. medlem til Norsk Zoologisk Tidsskriftsentral (NZT) for tidsskriftet. Styret i NEF har besørget pakking og forsendelse for å spare NZT for unødvendige utgifter.

INSEKT-NYTT: Årgang 8, hefte 4 utkom i januar 1984.
Årgang 9, hefte 1 utkom i april 1984.
Årgang 9, hefte 2/3 utkom i september 1984.

ØVRIGE AKTIVITETER:

Styret søkte Miljøverndepartementet om kr. 20.000,— til foreningens drift for 1984. Søknaden ble avslått. Det er søkt om kr. 15.000,— for 1985.

Miljøverndepartementet innvilget i november 1983 kr. 10.000,— til NEF til informasjonstiltak. Det er søkt om kr. 10.000,— for 1985.

World Wildlife Fund (WWF) har i 1984 bevilget foreningen kr. 10.200,— til fortsettelse av prosjektet: Registrering av biller i hule trær (v/Oddvar Hanssen).

Miljøverndepartementet gav i 1984 støtte til tre undersøkelser som foretas av medlemmer av foreningen:

1. Undersøkelser av utvalgte insektgrupper på Ostøya/Håøya v/Fred Midtgaard (kr. 8.000,—).
2. Truete skogsinsekter i Norge v/Sigmund Hågvar (kr. 5.000,—).
3. Verneverdige øyestikkerbiotoper i Trøndelag v/Dag Dolmen (kr. 7000,—).

Disse midlene utbetales direkte fra departementet til den prosjektansvarlige etter at spesifiserte regninger er oversendt departementet.

NEF v/Larvik Insekt Klubb arrangerte en ekskursjon til Roppestad v/Farrisvannet, 8. – 11. juni 1984. Det deltok 39 store og små entomologer.

NEF arrangerte en ekskursjon til Ostøya 2.6. 1984. 12 deltakere.

I oktober 1984 fikk foreningens medlemmer tilsendt to kart i A3-format med EIS-koden inntegnet.

Foreningens binokularlupe har vært utlånt til en person.

Norske insekttabeller nr. 4: John O. Solem. Norske buksvømmere (Corixidae, Hemiptera, Heteroptera) forelå ferdig trykket i desember 1983.

FORENINGENS TILSTAND:

Norsk Entomologisk Forenings tilstand må karakteriseres som god. Økonomien bærer seg nokså akkurat med den aktiviteten vi nå har lagt opp til. Insekt-Nytt utkommer jevnlig med 4 hefter i året. Det har imidlertid vært stillstand når det gjelder Insecta Norvegiae og norske insekttabeller, noe styret vil beklage. Tilgangen på nye medlemmer er tilfredsstillende (hittil i 1984: 30 nye medlemmer).

Karl Erik Zachariassen (formann)

Trond Hofsvang (sekretær)

REGNSKAP 1.11.1983 – 20.11.84

Postgirokonto 5 44 09 20 pr. 31.10.1983	kr. <u>3.431,53</u>
Kasse pr. 31.10.1983	kr. <u>109,50</u>

INNETEKTER:

Kontingent	kr. 24.986,92
Salg av særtrykk og karter	» 3.389,00
Loddsalg	» 1.130,00
Støtte til informasjonstiltak fra Miljøverndepartementet	» <u>10.000,00</u>
	kr. <u><u>39.505,92</u></u>

UTGIFTER:

Porto	kr. 4.295,05
Insekt-Nytt (inkludert kr. 3.000,00 tatt fra støtten fra Miljøverndepartementet)	» 15.720,00
Fauna norv. Ser. B	» 10.295,00
Requisita	» 4.817,40
Diverse	» 268,70
Skrivemaskin, 20% avskrivning	» <u>1.032,38</u>
	kr. <u>36.428,53</u>
Overskudd	» <u><u>3.077,39</u></u>

STØTT VARE ANNONSØRER, DE STØTTER OSS.

STATUS PR. 20.11.84:**Aktiva:**

Postgiro kto.nr. 5440920	kr. 243,30
Postsparebank kto.nr. 107945	
Serie 35	» 7000,00
Kasse	» 407,50
Skrivemaskin	» 4.129,51
	<u>kr. 11.780,31</u>

Passiva:

Kapitalkonto	kr. 11.780,31
	<u>kr. 11.780,31</u>

Oslo, 25.11.1984

Lise Hofsvang
Kasserer

Revidert, Ås, 28.11.1984

Trygve Rygg
Revisor**REGNSKAP FOR INSEKT-NYTT
1.11.1983 – 1.11. 1984**

	DEBET	KREDIT
Kassebeholdning pr. 1.11. 1983	365,00	
Postgirokonto pr. 1.11. 1983	0,10	
Annonseinntekter	1.900,00	
Tilskudd fra NEF	15.720,00	
Diverse inntekter	230,00	
Trykking av Insekt-Nytt		14.904,00
Postverket		2.307,60
Forbruksmateriell, rekvisita		539,70
Andre utgifter		<u>371,20</u>
Sum pr. 1.11. 1984	18.215,10	18.122,50
Balanse – kassebeholdning pr. 1.11. 1984		13,50
Balanse – postgirokonto pr. 1.11. 1984		<u>79,10</u>
Hovedsum	<u>18.215,10</u>	<u>18.215,10</u>

Trondheim, 5.11. 1984

Oddvar Hanssen

Åshild Ryan

NORSK ENTOMOLOGISK FORENINGS FOND

Bergen Bank, konto nr. 5361.60.15989

REGNSKAP 11.11.1983 – 20.11.1984

Beholdning pr. 11.11.1983	kr. 10.524,64
Gave 22.11.1983	» 500,00
Renter 1983	» <u>575,48</u>
Saldo pr. 20.11.1984	<u>kr. 11.600,12</u>

Oslo, den 02.12.1984

Revidert, Ås, den 03.12.1984

Lise Hofsvang
Kasserer

Trygve Rygg
Revisor

REFERAT FRA ÅRSMØTET I NEF, BLINDERN 4. DESEMBER 1984

1. Årsmeldingen ble godkjent.
2. Regnskapet ble godkjent.
3. Følgende ble valgt: Karl Erik Zachariassen (formann)
Trond Hofsvang (sekretær)
Lars Ove Hansen (styremedlem)
Fred Midtgaard (styremedlem)

John O. Solem (redaktør av Fauna norv. Ser. B)
Albert Lillehammer (medlem av red.kom. Fauna norv. Ser. B)
Ole A. Sæther (medlem av red.kom. Fauna norv. Ser. B)

Det ble avgitt 35 stemmer (24 fremmøtte – 11 innsendte stemmesedler).

4. Kontingenten for 1985 ble fastsatt til kr. 90,—.
5. Det ble uttrykt ønske om at årsmelding og regnskap i fremtiden skal sendes ut til alle medlemmer samtidig med innkalling til årsmøte.

Etter årsmøtet var ordet fritt for "Sommerens fangst". Deretter fortalte Sigmund Hågvær og Trond Hofsvang fra XVII International Congress of Entomology i Hamburg, henholdsvis fra seksjonene "Conservation of nature and protection of species" og "*Trichogramma* and other egg parasites".

Trond Hofsvang
(sekretær)

6. NORSKE ENTOMOLOGMØTE, KONGSVOLL 1. – 3. OKTOBER

Hele 22 deltagere hadde funnet veien opp til Kongsvold Fjeldstue på Dovre disse høstdagene med et svært varierende ute-vær. Inne-været besto av en munter atmosfære kombinert med et godt faglig innhold. Hele møtet ble dekket av NRK radio, som intervjuet og laget en rekke innslag som allerede har gått på lufta nå i vinter. Følgende 25 foredrag á 15 min. – 10 min. diskusjon ble avholdt:

HØYFJELSENTOMOLOGI (FRA DOVRE OG GENERELT)

AAGAARD, Kaare: Vår kjennskap til lepidopterfaunaen i Kongsvollområdet – et kort historisk overblikk.

SOLEM, John O.: Utbredelse og økologi hos vårfluer (Trichoptera) innen Dovrefjell nasjonalpark.

OLSEN, Anders: Tripsfaunaen på Dovre. Vertsvegetasjon og geografisk fordeling.

STEINKJER, Jarle: Steinfluer (Plecoptera) på Dovrefjell.

SØMME, Lauritz: Livssyklusstrategier hos insekter og edderkopper i høyfjellet.

FJELLBERG, Arne: Collemboler (spretthaler) i høyfjellet. Noen betraktninger angående levemåte, utbredelse, spredning etc.

ANDERSEN, Trond: Livssyklus og morfometrisk variasjon hos *Chaetopteryx villosa* (Trichoptera) i høyfjellet og lavlandet i Vest-Norge.

HOFVSANG, Trond: Stankelbein (Tipulidae, Diptera) i høyfjellet.

OTTESEN, Preben: Sammenhengen mellom habitatvalg, døgnaktivitet, størrelse og vanntapstrater hos noen høyfjells-carabider.

OTTESEN, Preben: Døgnaktivitetsmønsteret hos sydiskandinaviske høyfjells-carabider.

NILSSEN, Arne: Paringsatferd hos reinens svelgbrems, *Cephenemyia trompe* (Diptera).

SØMME, Lauritz: Insekter i høytliggende områder i Andesfjellene, Venezuela.

FAUNISTISKE UNDERSØKELSER

FJELDSÅ, Arild & Andersen, Trond: Sommerfugler på tørrmark i Vestfolds kystområder.

MIDTGAARD, Fred: Orientering om Ostøya/Håøya-prosjektet.

HANSEN, Oddvar: Orientering om WWF's prosjekt, "Registrering av truede insektarter i gamle, hule trær".

ANDERSEN, Arild: Løpebillen *Agonum dorsale*, norsk utbredelse.

GENERELL ENTOMOLOGI (BIOLOGI, ØKOLOGI, FYSIOLOGI)

SOLEM, John O.: Flygeadfærd hos vårfluer.

SOLEM, John O.: Feromoner hos vårfluer.

BONGARD, Terje: *Halesus radiatus* (Limnephilidae, Trichoptera) – adferd og feromonforsøk.

REFSETH, Dagfinn: Fenologiske tilpasninger hos Carabidae.

REFSETH, Dagfinn: Størrelsesvariasjoner hos *Carabus*-arter.

GREVE JENSEN, Lita: Litt løst og noe fast om norske styltefluer (Micropezidae).

HOFVSANG, Trond: Effekt av samplanting på skadedyr i kålvækster.

ZACHARIASSEN, Karl Erik: Vannbalanse hos afrikanske ørkeninsekter.

MEHL, Reidar: Forsøk med midler mot mygg og fluer.

STYRET:

Formann: Karl Erik Zachariassen, Zoologisk institutt, Universitetet i Trondheim, 7055 Dragvoll (07-596299).

Nestformann: Sigmund Hågvar, NISK, postboks 61, Ås-NLH (02-949697).

Sekretær: Trond Hofsvang, postboks 70, 1432 Ås-NLH (02-949451).

Kasserer: Lise Hofsvang, Brattvollveien 107, Oslo 11 (02-281756).

Styremedlemmer:

Fred Midtgaard, NISK, postboks 61, 1432 Ås-NLH (02-949695).

Tore R. Nielsen, Juvelveien 19 D, 4300 Sandnes (04-674640).

Lars Ove Hansen, Sparavollen 23, 3000 Drammen.

DISTRIBUTØR: (Salg av alle trykksaker fra NEF).

Jac. Fjelddalen, postboks 70, 1432 Ås-NLH (02-949439).

KONTAKTPERSONER FOR FORSKJELLIGE INSEKTGRUPPER:

Teger: Sigmund Hågvar (adresse: se ovenfor).

Bladlus: Christian Stenseth, postboks 70, 1432 Ås-NLH (02-949441).

Sommerfugler: Leif Aarvik, Tårnveien 6, 1430 Ås.

Tovinger: Tore R. Nielsen (adresse: se ovenfor).

Biller: Torstein Kvamme, NISK, postboks 61, 1432 Ås-NLH (02-949693).

Årevinger, Symphyta: Fred Midtgaard (adresse: se ovenfor).

Årevinger, Apocrita: Per Sveum, SINTEF, avd. 21, Gr. for anvendt biologi, 7034 Trondheim-NTH (07-592145).

Andre grupper/generelle spørsmål: Trond Hofsvang (adresse: se ovenfor).

LOKALFORENINGER I NEF:

Tromsø entomologiske klubb, v/ Arne Nilsen, Tromsø museum, 9000 Tromsø.

Trøndelagsgruppa av NEF, v/ Trond Nordtug, Zoologisk institutt, Universitetet i Trondheim, 7055 Dragvoll.

Entomologisk klubb i Bergen, v/ Lita Greve Jensen, Zoologisk museum, Musépllass 3, 5000 Bergen.

Jæren entomologklubb, v/ Knut Rognes, Havørnbrautene 7 A, 4040 Madla.

Larvik Insekt Klubb, v/ Bjørnar Borgersen, Gonveien 61 B, 3260 Østre Halsen.

Drammenslaget NEF, v/ Devegg Ruud, Tomineborgveien 52, 3000 Drammen.

Oslo-avd. NEF, Zoologisk institutt, Universitetet i Oslo, Blindern, Oslo 3.

NEF avd. Romerike, v/ Harald Gjerde, postboks 25, 1900 Fetsund.

NEF avd. Ås, v/ Fred Midtgaard (adresse: se ovenfor).

Småstykker

PSEUDOVESPULA OMISSA NÅ OGSÅ FRA TJØME

Da Drammenslaget av NEF tett oppunder St. Hans 1983 la ut på en ekskursjon til Nøtterøy og Tjøme, var det primært for å lete etter macrosommerfugler. Noen godbiter ble da også fanget, slike som *Lasiommata megera* og *Melitaea cinxia*. Med på denne turen var også "Rollags Store Sønn", som han så treffende ble tittelert i et tidligere nr. av I-N, og han hadde selvfølgelig med seg "fella" si, Roy André (vi er så rare vi, for vi rasker med oss det vi finner).

Da Astrid Løken i fjor høst hadde kontrollert våre innsamlede Aculeata (Hymenoptera) fant hun to eks. av *Pseudovespula omissa* Biss., som med dette er kjent fra 3 lokaliteter i Norge. Hun tror forøvrig at *P. omissa* er vidt utbredt i hele det sørlige Norge. Vi fant også 4 eks. av snyltehumlen *Psithyrus rupestris* (Fabr.). Jeg vil herved rette en takk til Astrid Løken for bestemmelse av årevingene, og til administrasjonen i Drammenslaget av NEF for planleggingen og gjennomføringen av turen.

Bjørn A. Sagvolden

NATTFLYET XANTHIA GILVAGO ESP. FUNNET I KJØLEBRØNN, (TE).

Nattflyet *Xanthia gilvago* ble første gang rapportert fra Norge allerede i 1876 av Sparre Schneider, men dette funnet ble strøket av listene fire år etter da det viste seg å være en *Xanthia fulvago* Cl. ab *flavescens* Esp. (Slektsnavnet for disse artene var på denne tiden *Cosmia*.). Nils Knaben oppgir arten ny for Norge 20.IX. 1949, da en hunn ble tiltrukket av lyset på hans arbeidsværelse på Tøyen, dengang utenfor Oslo. Arten har senere blitt gjenfunnet på Tøyen, ved at en hunn ble fanget 3.IX. 1968 av I. Vigeland. Første funn utenom AK skulle bli VAY, i og med at Kai Berggren den 19.IX. 1977 fanget en hann på Kuholmen ved Kristiansand.

Etter en forrykende høststorm, som visstnok la store deler av nedre Telemark i mørke 8.IX. 1983, var jeg så heldig å fange et eksemplar av arten i en lampekuppel som var plassert 20 meter fra lysfella mi.

Xanthia gilvago er ikke nevnt i boken "Danske Nattsommerfugler" (Dansk faunetisk bibliotek), men det meldes fra Danmark at arten stadig brer seg nordover, og kan vel av den grunn betraktes som vanlig i Danmark. I Sverige er arten sjelden, og bare fanget i det sydligste av fastlandet, samt på Østersjø-øyene. B. Gullander (1971) opplyser at arten ikke er fanget i Finland.

Av Leif Aarvik, Ås, har jeg fått telefonisk rapport om at arten også er fanget i AK i 1983.

Bjørn A. Sagvolden

OPPROP!

NYTT FRA DET FRANSKE ENTOMOLOGISKE TIDSSKRIFTET "Nouvelle Revue d'Entomologie"

La "Nouvelle Revue d'Entomologie" ble grunnlagt av en gruppe fag- og amatør-entomologer i 1971. Siden den tid har den publisert en rekke originale vitenskapelige artikler (over 4.000 sider), og har vunnet en internasjonal leserkrets. Nå har dens sekretariat blitt flyttet fra Toulouse til Paris, og blir utgitt av en nylig grunnlagt forening "Association pour le Soutien à la Nouvelle Revue d'Entomologie".

Tidsskriftet publiserer artikler fra sine abonnenter om insektenes systematikk og biogeografi. Manuskriptene kan være skrevet på fransk, engelsk, tysk, italiensk eller spansk. Det kommer ut fire hefter hvert år, i mars, juni, oktober og desember. De danner sammen et bind på omtrent 300 sider. Dessuten kan sidetallet økes alt etter antall mottatte kontingenter.

I 1984 er kontingenten for Europa utenfor C.E.E. 230 franske francs for personer, og 260 franske francs for laboratorier, bibliotek osv.

All korrespondanse bør sendes til:

Dr. J. Mateu
c/o Laboratoire d'Evolution des Etres Organisés
105 boulevard Raspail
F-75006 Paris
Frankrike

Kontingenter kan sendes til kassereren, samme adresse.

ØNSKER BREVVENN

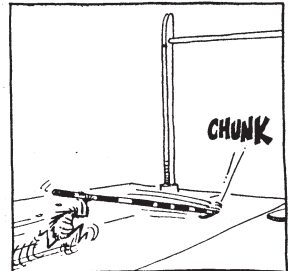
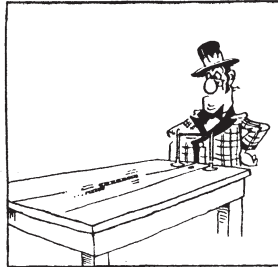
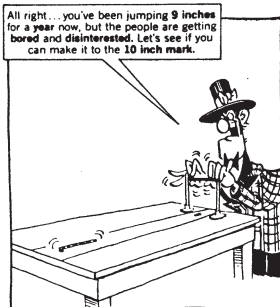
Jeg er en 13-års gammel gutt som gjerne vil brevveksle med noen på min alder som samler på sommerfugler.

Magnar Bjerga,
Ellisivs gt. 9,
4040 Madla.

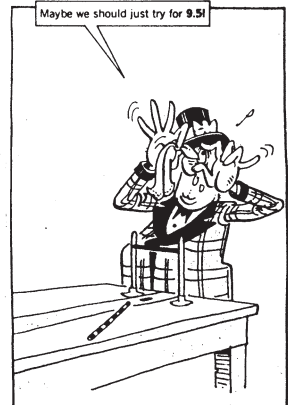
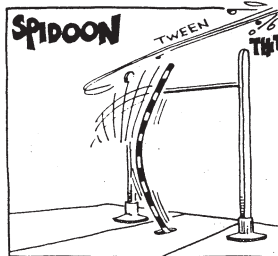
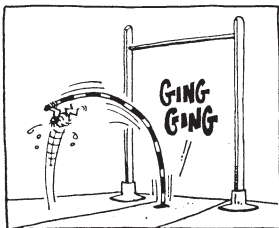
FAUNA ENT. SCAND. (KOMPLETT)

Vil noen kjøpe 16 stk. (komplett utgave) av Fauna ent. Scand. for kr. 1.750,—? (verdi kr. 2.250,—). Det hadde vært fint om du også ville overta mitt abonnement på serien.

Ole Nordahl,
Postboks 38,
1432 Ås-NLH.
tlf. (arbeide): 02/94 94 51

DON MARTIN

KONKURRANSEDYRET

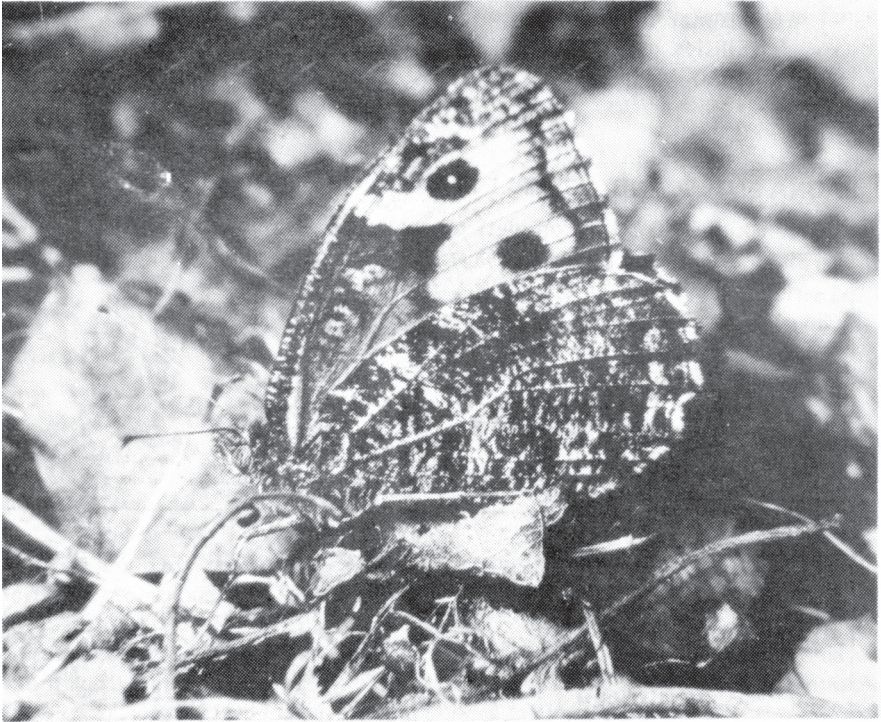

Foto: Ove Bergersen

Heisan – dette må være ny rekord! Vi fikk inn hele 10 svar på forrige nummers konkurransedyr. Alle var nok ganske sikre på at det dreide seg om en humlebille *Trichius fasciatus*, men ikke alle så at det var en rødknapp *Knautia arvensis* den satt på. Både blåknapp, krossved og tistel ble forøvrig foreslått, men det gjorde ikke noe for trekningens skyld. Vinner ble Frode Ødegaard, Rognerudvn. 18, 2830 Raufoss. Vi gratulerer og sender premie!

Hvilken vakker skapning har vi så på bildet ovenfor? Send ditt forslag til Insekt-Nytt, postboks 1701 Rosenborg, 7001 Trondheim, innen 1. mars 1985.

BLI MEDLEM AV NEF

DERSOM DU BLIR MEDLEM AV NEF FÅR DU INSEKT-NYTT FIRE GANGER - OG FAGTIDSSKRIFTET FAUNA NORVEGICA SER, B - TO GANGER I ÅRET, I TILLEGG VIL DU MOTTA TILBUD OM KJØP AV INSECTA NORVEGIAE, ELDRE TIDSSKRIFTÅRGANGER, NORSKE INSEKTTABELLER OG ANNEN INSEKT-LITTERATUR.

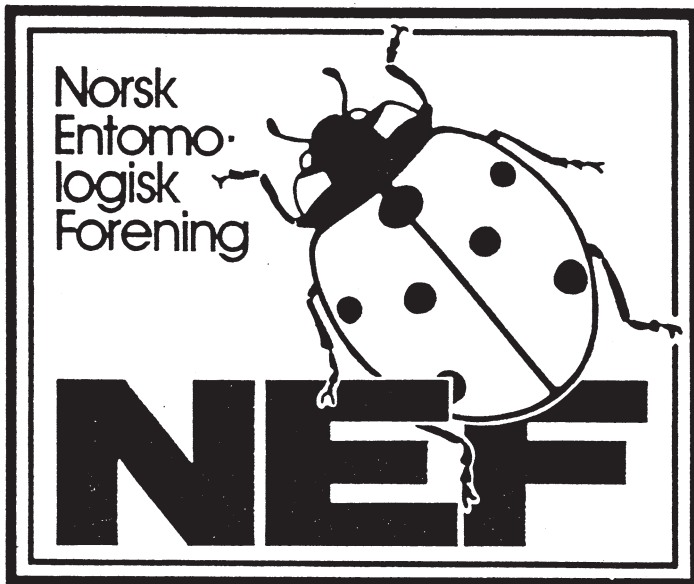
MEDLEMSSKAP I NEF KOSTER KR. 90.-

MEDLEMSKONTINGENTEN BETALES TIL:

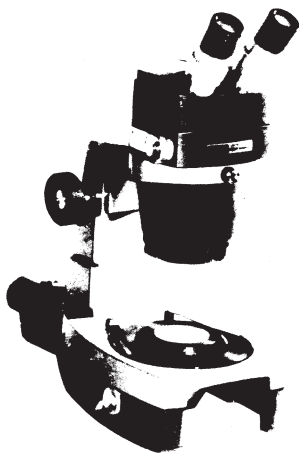
NEF, POSTBOKS 70, 1432 ÅS-NLH, POSTGIRONR. 5 44 09 20

LOKALGRUPPER AV NEF KAN ABONNERE PÅ INSEKT-NYTT VED Å BETALE KR. 50.- TIL:

INSEKT-NYTT, POSTBOKS 1701 ROSENBORG, 7001 TRONDHEIM, POSTGIRONR. 5 91 60 77

TEGNET AV KAI MYHR

LEVERANDØR AV BL. A.

- REICHERT-JUNG: STEREO- OG LYSMIKROSKOP,
MIKROTOMER
- RADIOMETER : PH-METERE, TITRERINGSUTSTYR
- SIGMA : SENTRIFUGER
- ELGA : VANNRENSESYSTEM
- Y.S.I. : OSYGEN-, LEDNINGSEVNE-MALERE
- BOCHEM : PREPARERINGSUTSTYR
- THIES : METEOROLOGISK UTSTYR
- TECATOR : PROTEIN-, NITROGEN-, FIBER-
OG FETT-ANALYSATORER
- SHIMADZU : SPEKTROFOTOMETERE
- SAUTER : VEKTER

Kontakt oss for demonstrasjon!

OSLO: Hovedkontor Kampengt. 16-18. 0654 Oslo 6.
Tlf. (02) 19 43 10. Telex 76843.
BERGEN: Fjøsangerv. 57. Tlf. (05) 29 84 17 - 29 87 18.

Sandgt 2 7000 Trondheim.
Tlf. (07) 52 06 65.

NERLIENS KJEMISK-TEKNISKE AKTIESELSKAP

A/S CHRISTIAN FALCHENBERG

- NORSKE SELSKAPER I SAMARBEID -